

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. V св. 7-8

БЕОГРАД 1954

С А Д Р Ж А Ј

	Страна
1. <i>А. Белић</i> : О сложеним реченицама и сродним појавама	227
2. <i>Б. Милановић</i> : Двојаки облици глагола на <i>-ивати/-авати</i>	235
3. <i>М. Стевановић</i> : О данашњем акценту аориста	250
4. <i>Ђ. Живановић</i> : Пољска женска презимена у нашем језику	264
5. <i>К. Т.</i> : Вокално <i>н</i> у нашем књижевном изговору	268
6. <i>Д-р И. Грицкаш</i> : О употреби придева <i>многи</i> и сличних придева у јединици	269
7. <i>М. Ајановић</i> : „Независно“ сложене реченице и однос простих реченица у њима	278
8. <i>Језичке поуке</i>	292

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Секретар Уређивачког одбора — Бранислав Милановић

Наука Србија

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД 1954

Штампарија и књиговезница Српске академије наука, Космајска бр. 28

ВОКАЛНО *н* У НАШЕМ КЊИЖЕВНОМ ИЗГОВОРУ

Вокално *н* јавља се у нашем књижевном изговору у страним именима, и то на крају речи у положају после сугласника, као напр. у арапским именима типа Иби-Фадлан (Ибн) или у енглеском презимену Идн (Идн). У овом последњем примеру природа акцента (у београдском изговору дугоузлазног) најбоље сведочи о двосложности тога презимена, јер, као што је познато, узлазни акценат захтева најмање два слога.

Потпуну аналогију оваквом вокалном *н* налазимо у вокалном *л* у страним речима типа *серкл*, *ансамбл*, *вергл*, *нобл* итд., о којем је у своје време писао П. Ђорђић (Јужнословенски филолог, књига XI, 1931, стр. 219—222). Ђорђићевим аргументима у прилог вокалности овога крајњег *л* могли бисмо додати и то да је, напр., Змај у својим осмерцима употребљавао реч *нобл* као двосложну, као напр. у песни „Билдунг“ (1856):

Душанова два потомка
Деветиести славе век,
Седе млади код клавира —
Она „нобл“, а он „кек“.

Или у песни „Нобл момче“ (1875):

Љубила га мила мати,
К'о што „даме“ децу љубе,
И често га световала:
„Само *нобл*, мој голубе!“

У једном стиху из песме „Билдунг“ Змај је употребио и једну реч са вокалним *н*, додуше у немачком изразу који није ушао у наш језик:

„Цум еншцикн! ал' још само
 Један валцер, же ву при!“
 О, слушајте како ј' гетлих
 Овај нови потпури!

П. Ђорђевић је у поменутом чланку показао да се вокално *л* изговара у књижевном језику и у средини речи, и то: 1) у неким нашим географским именима, у којима је оно локална црта, као напр. *Влковија*, *Жлне*, *Сли* и сл.; 2) у страним именима типа *Плзењ*, *Влшава* и у страним речима типа *ценшлмен*. У оба ова случаја вокално *л* може бити и наглашено. Међутим, вокално *н* никад није наглашено. У средини речи између два сугласника *н* је обично неслоговно. Тако, напр., у имену немачког града Нирнберг, које се обично изговара двосложно, *н* припада првом слогу: „нирнберг“¹⁾. Због специјалне фонетичке условљености, која је истакнута на почетку ове белешке, као и због врло малог броја речи у којима се оно јавља, наше вокално *н* је измакло пажњи фонетичара.

К. Т.

¹⁾ Додуше, и ту је могућан тросложни изговор; дакле: „ни-рн-берг“.